

POHOD

Ob naši severni in predvsem
zapadni meji ne bomo nik-
dar dovolili micnega sožitja

Letna naročnina znaša 40— Din. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 3/I. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

V Ljubljani, dne 15. julija 1933.

Štev. 28 — Leto II.

IZHAJA VSAKO SOBOTO

Za zaščito vlagateljev

Prvo društvo za zaščito vlagateljev v Ljubljani je predložilo kr. banski upravi v Ljubljani sledečo spomenico:

I.

Uredba ministrskega sveta od decembra 1932 določa, da smejo denarni zavodi, ki so aktivni, a ne morejo izplačevati popolnoma v dogovorjenih rokih vlog na knjižice ali tekoče račune, ali tudi ne zapadlih obresti, vršiti delna izplačila teh vlog pod gotovimi pogoji. Zavod mora o tem obvestiti ministrstvo za trgovino in industrijo. Temu dopisu mora priložiti svojo bilanco po stanju, v katerem je zavod v tem času, s potrebnimi podatki in pojasnili. Za pravilnost bilance sta odgovorna upravni in nadzorstveni odbor. Istovrstna mora zavod javiti ministrstvu tudi lestvico, v kateri so določeni zneski, ki jih zavod mora izplačevati. Ko dobi ministrstvo ta dopis, odredi takoj pregled dotičnega zavoda. V primeru potrebe določi tudi komisarija, da kontrolira delo zavoda.

Ko je izvršen pregled, izreče ministrski odbor končno odločitev, ali se dotični zavod lahko poslužuje te uredbe ali ne.

Poleg izplačil, navedenih v določeni lestvici, mora zavod v dogovorjenih rokih tudi izvrševati naslednja izplačila: 1. Zneske, ki jih vlagatelj neobhodno potrebuje za vzdrževanje sebe in svoje družine. 2. Pogrebne stroške. 3. Javne davščine.

Podpisano društvo je mnenja, da bi bilo pri izplačevanju teh treh označenih vsot potrebno enostavno postopanje pri vseh tozadnjih zavodih. Sedaj določijo zavodi sami, če vzdrževalne zneske. Sigurno je v interesu zavoda, da malo izplača, če je tudi stranka očitno potrebna. Zavod je v lastni zadevi sodnik. Zaradi tega predlaga podpisano društvo, da bi župan občine, v kateri ima vlagatelj svoje stalno bivališče, naznanil, koliko po mnenju županstva potrebuje vlagatelj za vzdrževanje. Ako bi zavod ne upošteval tega mnenja, naj ima vlagatelj pravico rekursa za mnenja, napaj, ki končnojavno odloči. Po-bansko upravo, ki končnojavno odloči. Po-grebne stroške in davčne plačilne naloge pa mora zavod brez vsakega odlašanja poravnati, in sicer naj predpisani znesek iz hranilne knjižice vlagatelja direktno nakaže, vlagatelj pa dobi potrdilo, da je znesek nakazan. Kako pride vlagatelj do tega, da bi imel na eni strani sitnosti z davkarji, ki mu preči z rubežnjo, na drugi strani naj bi ga smel zavod bagatelizirati, ker je vendar on oni faktor, ki oba ta dva vzdržuje.

Kr. banska uprava se naprosi, da strogo kontrolira, če se hranilne vloge po lestvici izplačujejo. V uredbi je navedeno, da predstavljajo v lestvici navedeni zneski najnižje vsote, ki jih zavod mora izplačevati. Če bi plačilna sposobnost zavoda omogočala tudi večja izplačila, jih zavod lahko izvršuje. To zadnje določilo je tako razumeti, da se mora v tem primeru lestvica izplačevanja spremeniti in to spremembo javno razglasiti ter o tem obvestiti ministrstvo. Vsako drugo razlaganje bi privedlo do tega, da bi se eni vlagatelji od uprave zavoda lahko favorizirali, drugi pa zapostavljali. Gotovo mora biti v interesu zavoda, da z vsem vlagatelji enako pravično postopa.

Dosedanja hranilnična uprava se je na lastno zahtevo razpustila in imenoval gerent kot absoluten gospodar zavoda. Njemu dodeljeni svet ima samo posvetovalni glas. Zakaj se ni imenoval komisar, kakor to določa uredba, čigar nalog je, kontrolirati delo zavoda? Niti regulativ iz l. 1844, ki je še sedaj v veljavi, niti statut hranilnice ne govori o gerentstvu. Uprava je izvoljena za tri leta. Po preteku te dobe ali pa odstopu se voli nova uprava. V interesu vlagateljev je, da posluje redna uprava.

Pravi nacionalizem

Besedo nacionalizem, kakor tudi nje pomen tolmačijo razni ljudje različno. Nekateri smatrajo, da je nacionalizem idealno požrtvovalno delo za narod, drugi ga razumejo le pod prizadevanjem pridobiti čim več koristi za svoj račun idealnih delavcev. So tudi ljudje, ki mislijo, da so zadostili svoji nacionalni dolžnosti, če se neprestano trkajo po prsih in kričijo: »Mi smo nacionalisti!« Zopet drugi smatrajo za veliko nacionalno delo, če pazijo na besede svojega bližnjega in ako ni katera beseda povsem v skladu z njihovim mišljenjem, da takoj javijo na pristojno mesto. Mnogi so mnenja, da so največji nacionalisti, ako so samo člani raznih nacionalnih

II.
Ker so skoraj vsi denarni zavodi do skrajnosti omejili izplačevanje hranilnih vlog, če se tudi niso poslužili zaščitne uredbe, je revizija vseh denarnih zavodov, kakor tudi kmetijskih zadrug, ki so omejili izplačila, nujno potrebna. Revizija bo vrnila zaupanje v zavode, revizija bo odstranila marsikatero nedostatek, kar bo na omiljenje krize blagodejno vplivalo. Tako revizija so vlagatelji opravičeni zahtevati, da izvedo stanje teh denarnih zavodov, katerim so zaupali svoje vloge.

Revizijska komisija mora biti sestavljena iz zapriženih izvedencev ali naj se pa za vsak zavod imenuje poseben svet iz srede vlagateljev zavoda, ki bi izvršil revizijo in ostal tudi v upravi do izvolitve nove uprave. Podpisano društvo si usoja predlagati, da se člani revizijske komisije, kakor tudi svetovi — vlagatelji imenujejo v sporazumu z društvom.

Nujno je tudi znižanje režijske, kjer je to mogoče. Odpadejo naj vse funkcijske pristojbine, dividende, tantijeme, nagrade, sejnine itd. pri zavodih, ki so omejili izplačevanje hranilnih vlog, ker vsi ti izdatki gredo na račun vlagateljev. Tako je izplačal zavod, ki je pod zaščito, uradništvu nagrado 125.000 dinarjev, ravnateljstvu pa 45.000 dinarjev. Tudi so komisariji previsoko honorirani in se nastavljajo še novi uradniki.

III.

Kr. banska uprava se naprosi, da z vsem svojim vplivom doseže znižanje obrestne mere. Podpisano društvo je mnenja, da je vsako posebno zaračunavanje režijskih stroškov odveč, ker dolžnik plača že z diferenco med aktivnimi in pasivnimi obrestmi tudi režijske stroške. Naj se uprava tem razmeram primerljivo prilagodi. Prekomerne obremenitve v sedanjih kritičnih časih dolžnik težko zmaga. Vsako tako obremenitev skuša prevladati na konzumenta, ali pa če tega ne more, omaga in posledica je ali poravnava ali pa konkurz. V obeh primerih pa pomeni to izgubo za zavod, in če zavod ima izgubo, izgube tudi hranilne vloge na sigurnosti. Še vedno je v veljavi finančni aksiom:

Nizke obresti — visoka sigurnost.
Visoke obresti — nizka sigurnost.

IV.

Glede trgovanja s hranilnimi knjižicami, ki je napravilo zlasti malim vlagateljem ogromno škodo, ker so prodajali za smešno nizke cene v svoji zadregi knjižice, vlada pravcati kaos. Knjižice se kupujejo v spekulativne namene, da kupec s poceni kupljeno knjižico kompenzira pri tem zavodu svoj dolg in sicer v 100% znesku, kupil je pa morebiti knjižico za 50%. Tudi se lahko zgodi, da se eni taki dolžniki, če imajo zveze, favorizirajo in se jim kompenzacija dovolj, drugim pa ne. Zaradi tega predlaga podpisano društvo, da kr. banska uprava kot nadzorni faktor denarnih zavodov v banovini energično poseže vmes in izda odlok, kako in kakšne kompenzacije so dovoljene. Če se bodo prestopki ostro kaznovali, bo te nemoralne kupčije kmalu konec.

Da se ugotovi, kako se je do sedaj postopalo, naj se revizija raztegne tudi na način teh kompenzacij, da se izve, kako so gotovi krogi izkoriščali težki položaj vlagateljev, ki so kakor vedno, tudi v tem primeru »gor plačali«.

Kompenzacija s tujimi knjižicami ima pa tudi za posledico, da odpadejo solventni dolžniki, ostanejo pa dubiozni, kar gotovo ne dvigne sigurnosti hranilnih vlog. Le oni vlagatelji, ki je imel že prej, predno se je omejilo izplačevanje hranilnih vlog, svoje vloge pri zavodu, bi smel svoj dolg pri zavodu s svojo vlogo kompenzirati.

udruženj. Mnogo, zelo mnogo je naziranj in pojmovanj o nacionalizmu, toda le malo je pravih.

Ni namen tega članka podati kako filozofsko analizo besede nacionalizem, niti ni namen kakorkoli razmotrivati o pomenu nacionalizma, pač pa je namen podati v članku mišljenje o pravem ali morda bi bilo celo boljše rečeno o koristnem ali konstruktivnem nacionalizmu. In kaj je razumeti pod pravim, konstruktivnim nacionalizmom?

Poglejmo naš preprosti narod, našega kmeta in delavca. Ta se ne navdušuje za lepe besede, niti se ne poteguje za članstvo pri raznih društvih — pač pa je dovteten za de-

janja, predvsem za taka dejanja, ki mu kakorkoli koristijo, odnosno mu bodo donale v doglednem času gotovih koristi. Da pridejo pri tem v prvi vrsti, odnosno skoraj edino v poštev gmotne koristi, tega menda ni treba posebej povdarjati.

Če hočemo dobiti jasno in točno sliko, kako je razumeti dejanja, ki jih narod pričakuje, ali za katera je narod dovteten, tedaj moramo pogledati nekoliko nazaj. Po vojni so rastle stranke kot gobe po dežju. Vsaka je imela več ali manj dober program, ki je skušala z njim pridobiti maso za svoje kandidate. Priznati moramo, da bi živel naš narod v največjem blagostanju, če bi bila le desetina vsakega programa tudi izvedena. Tudi če bi le one stranke, ki so bile na vladi, uveljavile le del svojih programov, bi imel narod od tega neizmernih koristi. Ampak strankam, odnosno njih voditeljem ni šlo za izvedbo programov, marveč so iskali le koristi za najožji krog svojih sodelavcev in somišljenikov. — Narod je čakal in se tolažil ob obljubah, ampak dolgo se tako stanje ni moglo vzdržati.

Prišel je 6. januar 1929. in narod se je oddahnil. — Prenehale so strankarske borbe, prenehale tudi obljube. Narod je svobodneje zadihal v veri, da se je za vedno otresel lepih programov, strankarskih shodov in neizpolnjenih obljub.

Danes, ko se ponovno vračamo v dobo strank, bomo doživeli tudi mnogo obljub in programov, toda danes stopa v ospredje bolj nego kdajkoli vprašanje, kako razširiti med narodom pravi nacionalizem. Ako kdo misli, da bodo stranke, ki se imenujejo jugoslovanske, tudi vzgajile jugoslovanske nacionaliste, se moti, kajji od obljub še ni bil nikdo sit.

Kaj tedaj?
Narodu je potrebna gospodarska vzgoja, potrebne so mu solidne gospodarske ustanove, od katerih bi mogel dobiti vsaj one najnujnejše dobrine, ki so mu potrebne za normalen razvoj. Te gospodarske ustanove, ki so našemu kmetškemu in delavskemu ljudstvu nujno potrebne, so zadruge, gospodarska in konzumna društva, kmetške vnovčevalne in nabavljalne družbe in slične ustanove.

Seveda je v kratkem članku nemogoče razviti problem gospodarskih potreb našega naroda, pač pa je potrebno poudariti, da so ravno solidni gospodarski temelji edina pravilna osnova za nacionalno vzgojo najširših plasti našega naroda.

Bila bi laž trditi, da se ni do sedaj v tem pogledu prav nič naredilo, pač pa z mirno vestjo lahko povdarimo, da se je naredilo premalo, mnogo premalo. In kdo je temu kriv?

Ako bi stranke v pretekli dobi le del onih energij, ki so bile potrošene za medsebojno borbo, uporabile za gospodarsko vzgojo naroda, če bi le del one sile, ki je bila uporabljena za agitacijo in sejanje medsebojne mržnje, bil porabljen za snovanje močnih gospodarskih temeljev med našim kmetškim in delavskim ljudstvom, tedaj je povsem gotovo, da bi bili tudi nacionalni temelji med našim narodom močnejši. Jugoslovanski nacionali-

zem še ni pognal med celokupnim našim narodom onih trdnih in močnih korenin, ki bi mu bile potrebne, ker pač ni bil sejan na najrodovitejša tla. In ali je potem kaj čudnega, če imajo demagogi in destruktivni elementi med preprostim ljudstvom toliko uspehov? Z lahkoto sejejo med narodom mržnjo do lastnega brata, sejejo separatizem in sovražstvo do vsega, kar je jugoslovansko — zakaj? — to mi vsi dobro vemo. Priznati pa moramo, da bi njihovo delo ne bilo tako lahko in gladko, ter bi naleteli na neštete in nepremagljive ovire, če bi bil jugoslovanski nacionalizem močno povezan z gospodarskimi organizacijami, če bi stranke v preteklosti prinašale s svojimi jugoslovanskimi programi ljudstvu tudi solidne gospodarske temelje in bi uporabljale del svojih sil v izboljšanje gospodarskega položaja med narodom.

Stranke so imele moč in možnost vse to izvesti, in ker niso tega storile, jih zadene največja krivda. Niso pa od te krivde izvzeti posamezniki, ki se štejejo za voditelje naroda v našem podeželju. Je med njimi lepo število častnih izjem, vendar če premočimo s kritičnim očesom njihove vrste, tedaj bomo našli med njimi še precej takih, ki operirajo med narodom le z besedami in praznimi obljubami — a narod hoče dejanj, hoče koristi. Vsakdo se lahko sam prepriča, kateri voditelj ima na vasi več vpliva — oni, ki je osnoval kreditno, mlekarstvo, sadjarstvo, vinarsko zadruge, konzumno društvo, drevesnico, trnico itd., ali oni, ki samo govori, govori in samo govori. Primerjajte in videli boste sami.

Ako hočemo tedaj vzgajati preprosto kmetško in delavsko ljudstvo v res prave in iskrene jugoslovanske nacionaliste, tedaj je naša dolžnost, da spoznavamo narodove potrebe, da opazujemo njega delo in prizadevanje. Šele ko smo temeljito spoznali vse napake njegovega dela, ko smo spoznali vse potrebe kraja, v katerem živimo, tedaj je naša dolžnost, da se lotimo dela na izboljšanje gospodarskih razmer, da postanemo nepogrešljivi svetovalci ljudstva in šele tedaj ga bomo lahko vzgajali v nacionalnem duhu, v duhu pravega jugoslovanskega nacionalizma. Pa ne bo morda niti potrebno, da bi mi prepričevali ljudi o potrebi prave nacionalne zavesti, marveč bodo ljudje, ki bodo spoznali koristi naših nasvetov za gospodarski napredek, prišli sami in nas vprašali za svet, ko bodo skušali demagogi in kverulanti pridobiti njihovo zaupanje. Tedaj bo najlažje pobiti kriva naziranja in vzgajati ljudi v nacionalnem duhu s pomočjo pravega konstruktivnega nacionalizma.

Pravi nacionalisti, ki hočejo vzgajati narod, bodo šli med ljudi in skušali spoznati vse njihove potrebe. Ko bodo dobro in temeljito pripravili za delo, bodo prišli med skupine in do posameznikov z dobrimi nasveti, ki bodo posamezniku kakor tudi družbi v korist. Šele ko bodo postali ljudem najbolj in nepogrešljivi svetovalci, bodo mogli stopiti na plan kot apostoli pravega jugoslovanskega nacionalizma, ki ne poznajo samo besed, marveč samo koristno in plodonosno delo.

Lužiški Srbi in nemški nacionalizem

Ze dolgo nam je znano, da baš nemški nacionalni elementi s krivogledimi pogledi pazijo na naše Lužiške Srbe in vidijo v njih trn v svojih lastnih očeh. Ze davno so hoteli z njimi »obračunati« in njihove tradicionalne šege in običaje odpraviti. Toda vsi poizkusi so se razbili na edinstvi in slovanski zavesti Lužiških Srbov. Sedaj pa pod Hitlerjevo vladno smatrajo ti elementi, da je čas, da iztrgajo vse, kar je slovanskega izvora. Ena izmed njihovih glavnih nalog je, da si pridobijo mladino in da jim vsilijo nemško vzgojo. Pogled v preteklost nam kaže način, kako so hoteli pridobiti si lužiško-srbsko mladino. Do leta 1920. je bil v splošnem v šolah, kjer so bili v večini lužiško-srbski otroci, nastavljen po en lužiško-srbski učitelj, ki je te otroke poučeval v materinščini, predvsem v prvih razredih. V tem času smo z vseljem obiskovali te šole. Povsod smo slišali lužiško-srbsko govorečo in petje. Kakor je bilo v šoli, tako je bilo povsod v javnem življenju. Takrat smo se držali samo enega gesla: pokažimo, da smo pristno slovanskega porekla. Toda to je bilo Nemcem preveč. Ustanovitev mnogih športnih in pevskih društev, predvsem pa ustanovitev samostojne lužiško-srbske stranke v rajstagu, jim je že presedala.

Sedaj pa so pričeli z odločnimi protukrepi, da prestavijo vse srbske učitelje v čisto nemška ozemlja, da bi tako oropali Lužiške Srbe njihovih duševnih voditeljev.

Na njihovo mesto pa naj bi prišli fanatično zagriženi nemški učitelji. Vsi naporu Lužiških Srbov, da preprečijo preemstitev svojih učiteljev, so bili zaman.

Otroci so bili sedaj prisiljeni, da so morali že v rani mladosti govoriti nemški. Še več, novi učitelji so celo prepovedali, da otroci govorijo v šoli srbski in so jim zabičali, da je nesramnost na nemških tleh prepevati srbske pesmi. Sedaj so imeli nemški otroci priliko, da so se lahko nad srbskimi otroci spotali in jih zasramovali s psovkami: »Dobro jutro, srbski pes, srbska svinjac. S takimi pozdravi so bili srbski otroci pozdravljeni. Šli so celo dalje. Srbskim deklicam so zabranili vstop v šolo v narodnih nošah, češ, da je ta obleka za šolo neprimerna. Morali so učitelje nemški pozdravljati, na cesti nemško govoriti in pripadati nemškemu gibanju, šele potem so postali pristni slovanski Nemci. Vendar ti gospodje niso računali z dejstvom, da sta slovanska miselnost in nemška vzgoja dva nezdržljiva pojma in da mladino ne vzgajajo oni, temveč slovanski starši. Tako dolgo, dokler bo mladina uživala slovansko vzgojo svojih staršev, tako dolgo ne bo mogel noben slovanski razbiti nekočljivost in edinstvo te slovanske manjšine.

Vi niste med tistimi, ki z neplačevanjem naročnine uničujejo 'Pohod'!

Po sokolskih dneh

Kot je Pohoda že pred Sokolskim zletom prav toplo pozdravil naše viteze — Sokole, tako mora sedaj, ko so ti divni sokolski dnevi za nami in je vsaj na videz že malo obdelal spomin na nje, napraviti nekako bilanco teh dni s stališča nacionalistov.

Sokolski dnevi v Ljubljani pomenijo brez dvoma dogodek, čegar pomen je ravno sedaj, v teh težkih razburkanih in razrvanih časih ogromen! Desetletni nacionalistov — Sokolov iz vseh krajev naše države so stvorili ono armado, ki je napolnila ljubljanske ulice in pretvorila to našo sicer tako tiho — če smo odkrili — nekoliko zaspalo Ljubljano v prekrepijočega navdušenja polno, noč in dan razgibano mravljišče. Pred navdušenjem naših južnih bratov je morala zginiti tudi zasplost Ljubljane, ki je vsa prerोजना stvorila zletu diven, pester okvir, sestavljen iz pozdravljajočih rok, navdušenih pozdravnih vzklikov in prekrepijočih src. Ljubljana je torej zaspala le na videz! Dajte ji prilike, da se sprosti one kulturne more, ki zadušijo na ustih ljubljancov vsako glasno manifestacijo, ker se to baje ne spodobi! Dajte ji možnosti, da se otrese vezi tako zvane zapadne kulture in se prizna javno k zdravi svežini mladega, po lastni nacionalni kulturi stremečega, od napačne nje kulture nepokvarjenega naroda!

O Sokolstvu in njegovih nastopih je bilo govora že dovolj. S Sokolstvom vred smemo in moramo biti tudi mi samo ponosni na divne dokaze discipline in telesne izvežbanosti, ki smo jih videli na zletišču. Evo dokazov, kaj zmora sistematična vzgoja ne samo pri ljudeh, ki lahko vežbajo dan na

dan, marveč tudi pri preprostih kmetih, ki se le težko in redko odtrgajo od dela, da vežbajo s telovadbo svoja od trdega dela zmučena telesa. Kmetijske sokolske čete! Ve ste bile one, ki ste dale sokolskemu prazniku oni posebni čar in pomen, kot ga ni imel še noben drugi sokolski zlet v naši državi. Jugoslovanski Sokol je razširil svoja krila, zaplul iz mest in trgov nad naša lepa kmetijska selišča in si tudi v njih postavil trden dom v sreih preprostega hrvatskega in srbskega — toda prvenstveno jugoslovanskega kmeta. Ali niso vzplamtela naša srca, ko so zamigotali v spredu kot lan modri telovniki naših hrvatskih seljakov? Ali niso uživale vaše oči in vaše duše, ko ste gledali deloma preprosto, deloma pa tako bogato krasoto najrazličnejših noš naših južnih bratov? In ali niste postali srečni in samozavestni, ko ste gledali vse to navdušenje teh naših tako jedrih, zdravih in krepkih bratov? Polni mladostnih sil in sokov so preplavili Ljubljano in jo pretvorili vsaj za par dni v resnično prestolico one Jugoslavije, ki se ji hoče življenja in tudi bo živela kljub vsej umetnosti njenih političnih voditeljev!

In naša vojska, naši mornarji?! Naj se zgodi, kar hoče, naj bodo časi še tako težki in protivniki še tako močni, zdravi smo v svojem jedru in vzdržali bomo! Naše seljaške sokolske čete, naša sokolska vojska, to je garancija naše lepše, v resnici jugoslovanske bodočnosti! In zato si dajmo roke, mi nacionalisti in Sokoli. Kdor je nacionalist, ta bodi Sokol, kdor je Sokol, ta bodi nacionalist! Zdravo Sokol!

Davkoplačevalci

Priobčujemo poslani članek, dasiravno se z našo socialno tezo ne strinja popolnoma.

Najboljše in najstalnejše davkoplačevalce tvorijo pripadniki s »kulakic«, »buržujic« itd. označenega srednjega stanu, ki pa je bil od kar svet stoji — glavni steber vsake države! Saj je prav on tisti, ki si s svojo delavnostjo in varnostjo ustvarja svoj dom, v katerem preživlja in vzgaja rodolino kot najkoristnejšo celico države. Srednji stan je zaradi tega tudi najbolj interesiran na obstoju države, ki štiti z delom pridobljeno lastnino za njega in njegovo rodovino.

Vsi dosedanja eksperimenti s spremembo družabnega reda — na tem temelju vsakega rednega sožitja ne bodo smeli ničesar spremeniti. Le na tej naravni in organski osnovi zgrajena država je nezrušljiva, dočim mora sicer propasti brez te notranje vezi ter le po administrativnem terorju spojena državna tvorba. Odpraviti se morajo vedno samo izrastki, to je korupcijonizem in protekcionizem, ki ustvarjata plutokracijo. Z zakoni in socialnimi ustanovami pa je treba, kjer le mogoče, varovati one četudi neimovite ali prizadevne in marljive državljanke, od katerih more država prav zaradi njihovih omenjenih lastnosti pričakovati podeljeni skrbi ustrezno korist. — Nikakor pa ni dolžnost države, da podpira tudi očitne delamrznice, pijance, zapravljevalce ali pa celo prevarante!

Tudi naj bodo posebno ob času gospodarske krize — kakor je sedanja — socialne ustanove v vsakem oziru smotrene, ker sicer te ne morejo nuditi izdatne pomoči, temveč nujno tirajo vsled prekomerne davčne obremenitve po nji vedno v prvi vrsti prizadeti srednji stan v gospodarsko propast. V takih časih torej nikakor ne gre graditi monumentalnih stavb, katere le dajejo posameznim višjim nameščencem dotičnih ustanov udobna stanovanja. Ne odpravljajo pa stanovanjske bede širokih slojev, ker nim vsled neizogibno visokih najemnin niso dostopna ter vsled tega tudi stoje pogosto mesece in mesece prazna.

Tako pride do paradoksa, da zahtevajo najemniki kakor tudi javne oblasti od zasebnih hišnih lastnikov, ki pripadajo po ogromni večini srednjemu stanu, večkrat celo pretirano znižanje najemnin. Dočim se zahtevajo za stanovanja v palačah javnih institucij nedosegljive najemnine. Čim se pa stavlja tak paradoks v primerno luč, se pride z malo premišljenim prigovorom, ki se izogiba jedru vprašanje — češ, da se naj vsaj pavšalno znižajo najemnine za manjšobna stanovanja. Prezre se pa, da tudi poslopja z manjšimi stanovanji ne rabijo nič manj dragih popravil od drugih in da so tudi take stavbe po kakovosti in legi prav različne vrste ter se za taka stanovanja v splošnem niti ne zahteva preveč. Razen tega maloštevilne rodline itak niso najbolj potrebne, temveč prav one, ki rabijo za večje število otrok temu primerno število sob.

Le da se poreče, da se je ena ali druga monumentalna stavba gradila pod predsedstvom te ali one osebnosti in še to pod hipokritnim plaščem socialnih potreb prebivalstva. Za sedanje prilike pač ni dopustno staviti luksuznih zgradb. Tembolj, ker se obenem niti najmanj ne znižujejo pogosto horrendne plače in tantijeme prav teh predstavnikov, ki silijo na njihovo gradnjo. Saj morajo končno za vse napačne in gorostasnosti pri gospodarstvu kakor za vse socialne potrebe prenašati krivdo oz. skrb zopet in zopet le hišni posestniki oziroma srednji stan, ki edini s svojo delavnostjo vzdržuje sklad, iz katerega se itak že stalno zajemljejo vsa — redna sredstva države.

Na njegovih ramenih torej ne leži samo breme vseh rednih javnih davščin z vsemi dokladami. Njega zadene tudi — sicer brez

pridržka prevzeti davek za brezposelne. Ali nadalje se tudi še njemu naprti davek za nezazidane parcele itd. (za kojih zazidavo se običajno niti nima potrebne gotovine ali kupca). Končno se tudi še prekličje zakon o desetletni davčni prostosti za nove stavbe, dasi dotičnih zakonito zasiguranih 10 let še daleko ni poteklo. Marsikateri graditelj stavbe, ki se je zanesel na omenjeno zakonito obljubo davčne prostosti, je vsled docela nepričakovano spremenjenega zakona gospodarsko propadel, ker se njegovi računi naravno niso mogli izkazati točni.

Namesto, da se torej zavaruje zares edini solidni in trajni steber države, se ga po izvedenem še izpodkopa.

Vrhu tega se naproti njemu pogoduje vsakega dolžnika, čim naznani, da namerava — urediti svoje dolgove potom posredovalnega postopanja.

Ze s samo uvedbo tega postopanja se mu je odložila obveznost k izpolnitvi njegovih dolgov za 3 mesece in ko se je vse vprek proti temu odlogu protestiralo, se je še podaljšal na 6 mesecev. Tudi marsikateremu kmetu, ki ima vsled ugodnih kupčij s sadjem ali senom itd. povsem primerne dohodke, vsled kmečke zaščite ni treba vračati prejetih posojil. Zaščiti bi se pa le morali zares potrebni dolžniki ne glede na stan, kateremu pripadajo.

Zelja, da se prikupi masi, kateri je delo in štedljivost vsled zadobljene nepravilne gospodarske vzgoje zadnja briga, v tem nameru, da se pridobi pri event. bodočih volitvah njene glasove, vendar ne bi smela odločevati!

Preko tako demagoškega stališča so že dospeli marsikateri — četudi v drugih ozirih ne posnemajo vredne države kakor Italija, Anglija itd. kojih gospodarski in socialni ukrepi v kolikor so trezni in smotreni — naj se prevzamejo — že zaradi tega, da ne zaostajamo napram event. njihovi sicer uspešni gospodarski konkurenci.

Zaradi tega pa še nikakor ne gojimo in tudi nečemo gojiti plutokracije, kateri se je po njej svojstvenih praktikah v škodo ostalih in poštenih davkoplačevalcev še vedno posrečilo izogibati se primernim davčnim bremenom.

Tudi zavoljo tega je tembolj skrbno bdeti nad ohranitvijo povprečno najbolj izdatnega in poštenega plačevalca davkov, to je srednjega stanu in je tudi z vsemi sredstvi delati na to, da se k njemu priteguje in gospodarsko vzgaja novi naraščaj iz prizadevnih manje imovitih in neimovitih slojev.

Tako se na podlagi pravnih načel demokracije preprečuje vedno večji prepad, ki zija med takozvanim velikim kapitalom in proletarijatom — kateri prepad je še vedno in povsod dovedel do katastrof v življenju narodov in držav!

Za državo pomeni skrbna gojitev srednjega stanu z razumno davčno obremenitvijo — isto, kakor ohranjanje poštenega dolžnika po uvidenem upniku, ker sicer tudi upnik od gospodarsko propadlega dolžnika ne more več pričakovati povračila dolgov.

V tem smislu so Francozi, da si ustvarjajo gospodarsko krepke edinice ter preprečijo razvoj državi nevarnega komunizma — z brezobrestnimi posojili in ceneno prodajo stavbišč osnovali v okolju Pariza velikanska predmestja zadovoljnih državljanov iz poprej nezadovoljnih in čez vse zabavljajočih marksistov. Francoze posnemajo Angleži in Američani. Mi bi mogli podobno gibanje tem lažje podpirati, ker se bi lahko poslužili svojih že dokaj razvitih združnih organizacij oz. denarnih zavodov. Ti so bili pri nas Slovenecih itak že svojčas ustanovljeni v prvi vrsti v svrhu osamosvojitve gospodarsko šibkejših slojev. Zavoljo tega pa je tudi treba, da se naši denarni zavodi v okviru zakona oblast-

veno podpirajo ter strogo gleda na to, da se jim ne mečejo polena pod noge.

Vse, kar služi v prid srednjega stanu, je torej pozdravljati ter ga je vselej in povsod vztrajno, vestno in skrbno negovati in podpirati. Največji škodljivec in zelo slab patriot je torej oni, ki se stavi na tem nasprotno stališče — udajajoč se frazeologiji in dema-

Naš strašni „ničevó“

Naša zla usoda je in prokletstvo naše, da nam kaže pot, po kateri se mora premikati naša politika, vedno tuje; tuje, ki nam ni prijazen. Tuje, ki nas sovraži, ker smo mu na poti in mu zaviramo korak na pot. Samo včasih se vzdamimo, si pomahnemo oči in izpregledamo. Ne upamo pa si povzdigniti pogleda k solncu, ki sveti tudi za nas, in ki ogreva tudi našo širno zemljo, ki jo tako malo ljubimo. Tako malo.

Skoro se je zdelo, da bo Hitler, sedaj torej Nemec, tisti, ki nas Slovane spravi, zveže, prijatelji, in morda celo združi. Saj vsi vemo, kaj namerava. Račune za slovesno nemško pojedino bi morali plačevati zopet Slovani; Slovani, ki so že toliko dali, pa pohlepnege sosedu še niso mogli nasititi. Zdelo se je, da je Hitler nehoti dober za nas. Kajti poslal je v London Hugenberg, svojega pooblaščenega človeka, ki je čudečemu se svetu oznanil, da je Nemcem potreba — Ukrajine. Da, zopet slovanske zemlje je treba požrešni nemški politiki. Kako priti do nje in kod, tega ni povedal. Tudi Litvinov, ki je na to bolno zahtevo prav na kratko odgovoril, ni pokazal načina in poti; rekel je samo porogljivo, da Nemci — naj le pridejo po njo.

Tu se je sprožil kamen. Dogodki so se začeli naglo preganjati. Slovani so zopet nekoliko spregledali in so, seveda ne vsi, podpisali dogovor, ki so mu nekateri že hoteli dati ime »slovanski pakt«. Nam, ki ljubimo svojo starodavno zemljo in na njej narod, ki pa tega ne zasluži kar tako meni nič tebi nič, ker daje iz sebe preveč ljudi, ki se s to zemljo igrajo in z našo ljubeznijo norčujejo, nam je bilo, kakor da prihaja odrešenje. V ušesih nam je že zvenel slovanski glas, ki ga čuje tudi Evropa in svet, a pred očmi nam je plapolala iz daljave naša zastava; vse eno, čigava in kaka: naša. To je glas, to je barva! Smo mislili.

Pa ni tako. Ne. Zopet je na dan udarila naša bolezen, naša prirojena lastnost; pojavilo se je naše — slovanstvo. Slo bi, drugi tako hočejo, mogoče bi bilo; ampak ne bo. Kajti Slovan je pač Slovan. On noče. Ne ve kako? Ne zna? Ne more? Vse eno; on noče. Čitamo, da Poljakom ni prav to, Čehoslovakom pa ono. Ruse dolžijo, da iščejo samo svojo korist, a Bolgari iščejo leka in utehe vsepovsod, kjer ga ni. In mi? O, mi. Škoda, da ni več Peruna, da bi njegova strela urezala med nas.

Ni ravno treba, da si diplomat, še politik ti ni treba biti, da vidiš, kako bi sporazum med Slovani preobrazil svet. In kaj so se le potem videli politiki — diplomati! Ne Nemci, ki so slabi politiki, ampak Italijani, ki jim je diplomacija menda lastnost. Zavedli so se, da bi bil sporazum med Slovani za nje udarec, po katerem pride omedlevec. Kaj torej? K močnejšemu! In sedaj silijo v našo družbo.

Italija bi rada pristopila k Slovanom in njihovim prijaznim sosedom, ter trdi, da bo tako mogoče zagotoviti mir ob Jadranu in tam okoli. Italija, ki se pripravlja za vojno, zagotavlja mir. Seveda. Kajti mir je blagodejna reč, zlasti kadar je z vojno izguba. Poročila o italijanskem trudu za pristop k »slovanskemu paktu« so skoro neverjetna. Vendar pa nas zgodovina uči, da je žal da ni del marč vse mogoče: Beseda, prekle, dogovor, utaja. Prijatelj, sovražnik — sovražnik, prijatelj. Vse in vsako za kratek čas; do koristne spremembe v interesu svetega egoizma.

Bodi tako ali drugače: Z Italijani bomo Slovani udarjeni. Potem je že boljše, da bi nam ostali očitni neprijatelji. Njihova družba nam pokvari pakt; slovansko prijateljstvo zvoedeni zavoljo te primesi. In za to gre našim ljubim sosedom.

Javni vprašanja

1. Ali je res, da je Mestna hranilnica v Ljubljani, ki je že lansko leto izplačevala komaj minimalne zneske svojim vlagateljem, izplačala soprog nekega visokega funkcionarja na njeno vložno knjuzico 200.000 Din za — nakup Blairrovega posojila, kar je izvršila neka tukajšnja banka. — Ali je nadalje res, da je isti zavod sedaj, ko je pod zaščito in izplačuje hranilne vloge po določenih lestvicah, isti gospej dovolil znesek 35.000 Din v tedenskih obrokih po 5000 Din. Če je to res, vprašamo, kaj zasluži taka uprava, in kaj zasluži ta funkcionar? Drugi resnično potrebni vlagatelji pa beračijo za izplačilo minimalnih zneskov.

2. V pisarni društva hišnih posestnikov v Ljubljani leži na vpogled neki stenografski zapisnik govora, katerega je imel g. župan dr. Puc na zadnjem shodu stanovanjskih najemnikov, ki naj popravi njegov govor, katerega so listi prinesli, češ da ni tako govornil. — Zaradi tega govora, ki je bil v časopisih objavljen, mu namreč hišni posestniki silno zamerijo, ker se je postavil odločno na stran stanovanjskih najemnikov. — Sedaj se pa usojamo vprašati, ali mu je društvo stanovanjskih najemnikov dalo stenografski zapisnik svojega stenografa na razpolago, in zakaj ni g. župan dr. Puc takoj poslal vsem tem listom popravka, da niso njegovega govora pravilno, kakor ga je imel, prinesli?

gogiji. S tem morda nevede ali povsem sigurno podira — zdrave fundamente države. Zamenja jih pa le s trhlimi stebriči, kateri ne vzdržijo prav nobene državne stavbe!

Taka lahkomiselna zamenjava temeljev pa je zaradi usodna.

Caveant consules!

—c.

Imamo pa Slovani po svetu še druge sovražnike. In ti so menda najhujši med vsemi, ker so — Slovani. V vseh slovanskih in drugih evropskih državah je polno ruskih emigrantov, ki se večji del še niso mogli sprijazniti z razmerami, ki so nastale v Rusiji. Ti ljudje, ki so znatno krivi, da je bilo sploh prišlo do one strašne revolucije, še zmerom mislijo, da je Rusija s svojim delajočim in trpečim narodom za to tu, da jo zopet zaposedejo, čim bo v novih razmerah ustaljena. Slaba vlada in uprava je uničila carsko Rusijo in poglala bedni narod v morje krvi, iz katerega se polagoma zopet rešuje. In sedaj bodi ubogi Rus zopet tako nesrečen, da mu zagospodarijo Tudirusi, ki so se čisto še le za mejami domovine zavedli, kdo so in kaj? Naj se li narod tam doma trudi in naj li trpi, da bo nekoč zopet lepo živeti ljudem, ki so pripravljene zvezati se s samim vragom in odstopati od svete ruske zemlje ped za pedjo, ter jo ponujati kakemukoli zavezniku, samo zato, da bi jim pomagal zopet do lasti in oblasti? In da bi šlo potem zopet vse po starem? ... To je čudna ljubezen do zemlje in do naroda. In mnogi emigranti so se res slabo izkazali.

Šef zunanjeje urada Hitlerjevega je Alfred Rosenberg, ki je spočel vse akcije proti Slovanstvu in Rusiji posebej. Ta mož je bil rojen in vzgojen v Rusiji. Je sicer nemškega rodu, ampak kot Balt je bil nekako Rus kakor vsi drugi. Po revoluciji je pobegnil iz države; bil je ruski emigrant. Trdijo, da je še sedaj ugleden član raznih odborov med emigranti. Ampak sedaj je Nemec in državljani Nemčije, ter vzdržuje stike z Rusi samo zato, da jim pomaga delovati proti Rusiji in Slovanstvu. Rosenbergov je ideja, da je treba dati Ukrajino Nemcem in Belo Rusijo hoče odščipniti od Rusije Rosenberg s svojimi ljudmi. In za tako politiko so tudi oficijelni voditelji emigrantov.

Lani so imeli Rusi v Parizu svoj kongres. Tam so hoteli naprositi Japonsko, da bi udarila na Ruse, a pomagali bi ji emigrantski dobrovoljci. Japonci bi si naj potem vzeli lep kos ruske zemlje, emigranti bi pa prevzeli oblast nad ostankom Rusije. Tem grozotnim načrtom se je uprl sam bivši carski minister Miljukov, ki je na koncu zbora slovesno izjavil, da pravi Rus ne da pedi ruske zemlje, in da rajši prinese tudi boljšešviško vlado, ker mu domovina ni predmet kupčije.

Štirinajst dni bo, ka-li, da je pariško »Vozroždenec« vse nesrečno pisalo da je izjavil vzhodni pakt (ki štiti Rusijo in Slovanstvo), ter je zaprepaščeno spraševalo, kako more sposoben evropski človek kaj takega podpisati z ljudmi, ki doma v Rusiji zavoljo glada in propalosti — žro svoje lastne otroke. Tako ljubijo ti ljudje svojo domovino; vsako sredstvo jim je dobro za blatenje ljudi, ki so nazadnje vendar le tudi Rusi.

Ko pa je emigrantskim knezom in generalom nedavno pretila nevarnost, da bi Mala zveza v Pragi bila skoro priznala Rusijo, se jih je od vseh vetrov nateplo v Prago, kjer so moledovali, vrtali in dosegli, da tega ni bilo. Kaj je vmes, tega naš človek ne izve. Ampak je tako. Mi še vedno z grozo gledamo nekje v megli neko »sovjetsko« Rusijo, dočim je tista druga Rusija raztepena nekje po svetu. In bomo morda še čakali na priznanje, dokler ne bo vzel zadnji teh čudnih rodoljubov nesrečen konec.

Tisto slovansko slepo brezbriznost, leno malomarnost in mrtvo udanost izraza Rus tako dobro in točno z besedo »ničevó«, kar pomeni vse in nič. To besedo bo treba izbristati iz ruskega slovarja; v naše besednjake pa ne sme priti. Vinko Gaberski.

GOVORI SE,

da so po nekaterih gostilnah nižje vrste na nečuden način odtrali sokolske goste. Morda ne zadene ta očitak v toliko lastnike onih krčm, kakor strežno osobje, ki je na svojo roko zaračunavalo višje cene ravno onim preprostim gostom, seljaškim sokolom, ki so si s težavo prihranili one dinarje, s katerimi so prišli na ljubljanski zlet. Prav bi bilo, da se vsi slučajni javijo in objavijo, da se po zaslugah ocenjuje vsakega in da se narodna publika je ravnat, kadar izve, kdo je poštenjak, kdo lopov.

DOKAZ SLOVANSKEGA GOSTOLJUBJA

je storila železničarska zadruga. Vkljub najlepšemu redu je namreč ostala skupina naših seljskih sokolov iz Južne Srbije zadnje dni v Ljubljani brez sredstev in brez hrane. Zadržala jih je ljubezen do Ljubljane, ki jih je privedla k nam. Železničarska zadruga jih je — 400 po številu — pogostila, je sprejela od svojih gostov lepo bratsko zahvalo. Mislimo, da zasluži ta čin tudi naše javno nacionalno priznanje.

Z obhoda

Trbovlje

KDO JE KRIV?

V revirjih Trboveljske družbe je prišla beda ljudstva do vrhunca. Ze dolgo je javnost poučena o revščini, ki je nastala v teh krajih radi redukcij, ki jih je izvršila Trboveljska premogokopna družba. Zadnje dni pa je revščina dosegla svoj višek. Kmet, ki je doslej dajal miloščine z razno prehrano, ne zmore več, ker je zmanjkalo tudi njemu, občinske blagajne so suhe, dela nikjer. Merodajni faktorji na občini so storili vse, da olajšajo bedo. Razne deputacije, časopisje, vse je bilo na delu, ali le malo je bilo uspeha, saj nihče ni mogel ali pa ni hotel verjeti, da je v teh krajih res tako hudo.

Kdo nosi krivdo?

Sčajna konjunktura po prevratu je visoko dvignila produkcijo rudnikov. Trboveljska družba je s spretnim manevriranjem in izkoriščanjem takratne politične korupcije zelo lepo uspevala. Družba je dvignila cene premoga na ono višino, da je bilo mogoče vse milijonske investicije sprosti amortizirati. Veliki proračuni so se vnesli v račun tekoče režije in s prodanim premogom je bila istočasno plačana vsa investicija. Neglede na to, da je bila razkošnost v raznih rudnikih in pa pri družbi neverjetno velika, — saj so za razno restavracije in stanovanja frčali milijoni — je vodstvo kljub izgubam, ki jih je doživelo pri raznih bančnih udeležbah, zaslužilo tako dobro, da je postavilo v prešnjem bogastvu čez vsa kraljevino diktat na tržiščih premoga. Razumljivo se je spričo takih okolščin gledalo prezirljivo onega, ki je prišel kupovat premog, tako, da bi bilo treba skoraj prositi, ako se mu milostno dovoli, da sme kupiti premog. S takim postopanjem si je vodstvo nakopavalo vedno več antipatij pri konzumentih. Nepopustljivost pri ceni in netrgovsko postopanje sta vedno bolj odpirala pot konkurenci.

Veliki in »nenadomestljivi« nemški strokovnjaki, ki so bili dolga leta na visokih ravnateljskih mestih in uživajo danes za svoja zaslužna dejanja bogato nagrado, pač več ne premljujemo o tem, kako rešiti vprašanje prodaje onega premoga, kateremu so oni sami zaprli lasten trg. Priključitev električne centrale na Falsko centralo je tako velik udarec družbi sami, da ji danes gnije na tisoče ton deponiranega premoga, katerega bi družba lahko v svojih elektrarnah sama pokurila. Lajnik bi zadel, da je tako dejanje pogrešno ali v takratnih časih, ko je bilo naročil dovolj, takrat se ni mislilo na to. Danes plača družba letno težke milijone Falski elektrarni za tok, lasten premog pa se od dneva do dneva vedno bolj topi v ognju. Denar, ki ga prejema Falska elektrarna, gre v tuje države, in tako kupujemo od zunaj premog, da lahko podkurimo lastnega.

Poleg zgoraj omenjenega projekta je družba v povojnih letih kar na debelo metala denar za »pametne investicije, ki družbi niso prinesle niti pare.

Leto 1930. je prineslo krizo. Odjem je začel padati, naročila države so se vedno bolj manjšala, saj je tudi promet padel — in vodstvo je začelo osuplo gledati okrog sebe. Cene pri vseh rudnikih so popustile. Elastična trgovska podjetnost drugih rudnikov je zaprla pot okosteneli upravi Trboveljske. Od tedaj, ko je družba ceno premogu zvišala, ni do danes popustila na ceni niti pare. Zaslugek mora biti isti in pritisnil je vijak na delavstvo, da se je kri pokazala na obdelanih dlaneh. Cena je ostala neizpremenjena tudi danes, ko gori na tisoče ton premoga v skladiščih. Boljše, da zgori, nego da se proda po nižnji ceni! Saj tudi v Ameriki kurijo žito, da obdržijo cene! Boljše, da gre vse narodno gospodarstvo k vragu, kakor pa da bi se cena premogu znižala. Tukaj jih imaš država delavce, odveč so mi. Danes v krizi mora isto delo izvršiti tretjina delavcev, one pa, ki jih ne rabim, prepuščam tebi, država, in zahtevam odjem premoga, kajti sicer sledi nadaljnji pogon delavstva na cesto.

Hladni in mirni so bili računi vodstva Trboveljske. Vlada naj reši to kar naenkrat, kar so leta in leta zagrešili ravnatelji vsega mogočnega trboveljske družbe. Vlada, ki je leta in leta vedno predpostavljala družbo pri dobavah, ni našla pri velikih mogotih nikakega razumevanja, še manj pa »dobre volje. Neizprosna trda pest in nepopustljivost na ceni je našla slabejši odmev pri vladi in je to povsem razumljivo. Petnajst let horrendnih dobičkov, cela leta brezskrbna odaja premoga — ne bi li bilo danes čas, da bi vodstvo družbe v Ljubljani stavilo svojim delničarjem ali upravnikom za prodajo premoga program nove trgovske politike, ki bi prinesla državi in vsemu jugoslovanskemu narodu dobrin, v prvi vrsti pa bi popravila greh, ki je za vedno neodpušljiva.

Cela vrsta let velikanske žetve — ali ni sedaj čas že, da se zaslužek zmanjša? Ali ni že čas, da se znižajo cene premoga in s tem pospeši živahnjša frekvenca, ki bi spravila delavca zopet na delo? Kakor da bi se delalo po načrtu za ubijanje slovenskega delavca in uničevanje narodnega gospodarstva! To je zločin in v prvi vrsti nosijo odgovornost oni, ki so doma, ki vodijo! Vsi ravnatelji brez izjeme! Drug za drugim se danes skrivajo, drug na drugega se izgovarjajo, češ, od vrha prihaja taka zapoved. Pa se je večkrat dogajalo, da zrastejo kleščice na domačem zelniku. Ako mora danes kmet prerivati svojo ubogo dušo iz težke krize, ako mora živeti delavec kakor pes pri ogledani kosti in naš obrtnik ali industrijalec venomer proklinjati zato, ker zbog visokih cen premoga ne najde več kalkulacije, tedaj je že tudi čas,

da vodstvo družbe pride z novimi predlogi in jasno razloži dejanski stan. Nič več Trboveljska družba! Preveliko je delničarjev, da bi vse one poiskali, ki razjedajo naš narod, ampak Vas ravnatelje napravljamo odgovorne. Tudi kmet ne vpraša, kdo te je poslal. S prvim obračuna in naj se zagovarja, kakor se zna.

V revirjih Trboveljske družbe plaka nešteto bednih, od nikoder nobene pomoči. Moralna dolžnost družbe bi pač bila, da priskoči tem revežem na pomoč, saj so reveži celih 15 let ali še več pomagali spravljati v velike zakladnice čisto zlato.

Tako daleč je šlo vodstvo, da je prevzelo prodajo tujega premoga samo zato, da se reši konkurence in da ostane cena neokrnjena, lasten premog pa čaka žalostnega pogina na ogromnih zalogah.

Kdo je kriv? Za grehe »nenadomestljivi« bivših štabnih oficirjev ali bančnih ravnateljev naj nosi pokoro ves narod! Državi v naročje je vrženih nešteto brezposelnih, ona naj preživlja izsesano ljudstvo, ko je vendar na dlani, da bi se najmanj polovico tega ljudstva lahko še zaposlilo brez velike škode pri rudnikih. Ljudstvo danes nima nikogar, ki bi se zavzel zanj, dokler je bila konjunktura, se je frazarilo z objubami, danes so se voditelji poskrili in izza ogra kažejo na vlado, mesto da bi pokazali tja, kamor je treba.

Danes stoji pred rovi velikanska masa ubogega delavstva, večinoma žene in otroci, ki srkajo iz uvelih prs ubogih mater zadnjo hrano. Dovolj strašna usoda! Tisočero žena kliče in prosi za delo svojih mož in pravično zaposlitev. Ali je mar namen družbe, da razkači obupano ljudstvo do brezmejnosti? Ni naš namen ščuvanje, temveč samo opozorilo, da je gorja dovolj in da naj voditelji družbe končno razumejo, da se ljudstvo le s težavo zadržuje od osvete.

Kocka je padla! Kdor je kriv, naj plača. Dolgo smo čakali, dolgo jadikovali, pričakali smo samo odklonilno gesto funkcionarjev Trboveljske premogokopne družbe. Kako dolgo bo še trajalo to, bo odločil prazen želedec slovenskega trpina.

Zagorje

Prejeli smo in lojalno priobčujemo:

Na notico v Vašem cenjenem listu z dne 25. junija t. l., kjer se anonimni dopisnik spodbija nad menoj in mojo družino radi poučevanja nemščine, odnosno »šviba-švabanja« na pošti, izvolite sprejeti in objaviti sledeče nujno pojasnilo, ki sem ga podati primorana z ozirom na položaj kot državna uradnica.

Kot narodna učiteljica poznam odloke in predpise in sem doslej iste ne le natanko spolnjevala, nego sem storila za narod še več, kot mi predpisuje dolžnost, kar je dopisnik seveda spregledal pri iskanju dlake v jajcu. Vse dosedanje moje delo je bilo v korist slovenskega naroda, iz katerega izvira sama, katerega zavedni član sem in bom še dalje, ker me taka podtikanja v jedru ne morejo zadeti. Za vzgojo mojih otrok sem žrtvovala daleč preko svojih finančnih sil, dala sem iz sebe vse, da sem jih privedla pod svoje družinsko okrilje in jih vzgojila v jugoslovanskem duhu. Mojih družinskih razmer ne bom objavljala javnosti, skritega dopisniku so pa prav dobro znane in jih radi tega toliko bolj obsoja z menoj vred vsak, ki pozna mojo trnjevo pot.

Pouk nemščine, v katerega se je zabodel dopisnik, si pa štejem celo v zaslugo. Z njim sem pripomogla h kruhu eni natakariči in eni sobarici, ki sta si le s tem zamogli ustvariti existenco v naših letoviščih (Bled), kjer je znanje tega jezika pogoj! Obe sta pa prej ko slej radi tega prav tako zavedni članici narodnih društev in jih znanje jezika prav tako ne more odtujiti kakor tisoče drugih naše inteligence, nasprotno: s svojo pridobljeno izobrazbo bosta delali čast našemu narodu, ki je tolikanj odvisen od tujskega prometa, da imamo danes v tem pogledu na globoko in široko razpredene organizacije.

Zloba, maščevanje, ali kaj, to mi je neumljivo, je tudi to, da ljubezni dopisnik vpleta še upravitelja v ta »prestopke«, ker bi kot odgovorni človek vendar moral vedeti, da privatno stanovanje, v katerem se je ta pouk vedno vršil, ne spada v oblast upravitelja, četudi je isti pod šolskim krovom. Prav tako je silno neokusno, da se upa dalje trditi nekaj o »šviba-švabanju« v poštnem uradu, čegar predstojnik je zaveden, vesten in odločen narodnjak. Kolikor je bilo tega treba, je narekovala vljudnost napram strankam, ki našega jezika absolutno ne razumejo, v skladu s predpisi.

Toplice pri Zagorju o. S., 29. junija 1933.

Anka Mitterhammer.

Bled

Prejeli smo in lojalno priobčujemo:

V Vašem listu »Pohod« št. 26. od 1. julija t. l. ste priobčili članek z Bleda, v katerem se mene klevečata, da sem nemur ter da vpijem po javnih lokalih »Heil Hitler! Nadalje se me klevečata, da sem bil l. 1922. odpuščen iz državne službe. Ne odgovorja pa resnici ne prvo ne drugo. Res je, da sem bil nekega dne v restavraciji »Hom« v Podhodu ter govoril z neko damo nemško. Ni pa to bilo nikako izzivanje, imel sem pa svoj vzrok, da sem govoril v nemškem jeziku.

Kar se pa tiče vzklikov »Heil Hitler« moram pa pojasniti, da je malo preje bil prenašan po radiu neki govor iz Nemčije, kjer se je vzklikalo »Heil Hitler«, jaz sem

pa ta vzklik ponovil v posmehovalnem tonu, kar bi bil moral pisec članka v »Pohodu« opaziti, ako ni imel slučajno mleka v ušesih. Tudi ni res, da sem bil leta 1922. odpuščen iz državne službe, pač pa glasom dekreta Nj. Velikanstva kralja l. 1923. vpokojen.

Članek, katerega ste priobčili v zgoraj omenjeni številki Vašega cenj. lista, je za mene žaljiv, ker mi kvari ugled tako v službi, kakor v privatnem življenju. Zato Vas prosim, da istega preključite, daste popravek v prihodnji številki Vašega lista, ker sem v nasprotnem slučaju primoran iskati zadoščenja sodnim putem.

(Vzrok moje vpokojitve je bil preobilno udejstvovanje pri takratni stranki JDS.)

Z odličnim spoštovanjem

Pstross Karol, šum. čin.

Oselica nad Škofio Loko

Novo ustanovljeno prostovoljno gasilno društvo v Trebitji je 2. julija t. l. priredilo prvo prireditve z mnogobrojnim razporedom, med katerim je bila tudi šaljiva pošta, za kar so se prodajale stare avstrijske »Feldpostkarte«, upamo da se še dobijo primernejše »karte« za to uporabo, ker za nekatere lepi časi, se ne povrnejo več, akoravno se črna barva ne more pozabiti. Značilno je tudi to, da se nekaterim predstavnikom društva pozdrav »Zdravo« zdi kot zelo neumesten, ter se ga je tudi črtalo na nabiralni polidom »Feldpostkarte« odobravajo. Več jugoslovanske zavednosti (ne samoslovenske) bi bilo potreba, pa bi bil tudi gmotni uspeh boljši pri prireditvah.

Novo mesto

Sokolska župa Novo mesto priredi okrožni zlet mirnskega sokolskega okrožja, dne 16. julija 1933. na Mirni. Spored: Ob 13. uri skušnje vseh oddelkov za nastop; ob 14.15 sprejem gostov na kolodvoru; ob 14.30 povorka in zbor Sokolstva; ob 15. uri javen nastop pred Sokolskim domom. Pri vsej prireditvi sodeluje godba Sokola I. iz Ljubljane. Po nastopu velika narodna veselica. Vstopnina: Za odrasle Din 3.—, telovadec in otroci brezplačno. Pridite vsi na Mirno! Vožnja po železnici za telovadce prosta, za člane četrtinska, za ostale udeležence polovična. Zdravo!

Celje

Z ozirom na objavo v zadnji številki našega lista pod naslovom »Kdo je tisti« javljamo, da bo imelo uredništvu lista »Deutsche Zeitung« v Celju priliko svojo trditve dokazati pred sodiščem. O stvari bomo poročali po končanem tiskovnem procesu.

NEMŠKA ŠOLA

V petek, dne 30. m. m. je bilo na novo vpisanih v nemško osnovno šolo pet otrok. S tem naraščanjem je zopet podan zakoniti temelj za nemški razred. Kaki so ti nemški otroci, dokazuje dejstvo, da jih je lani nekoliko padlo, ker niso zadostno razumeli nemškega učnega jezika. Zamimivo je pri tem, da so ti vsi dobili dovoljen red iz slovenščine.

JEZIJO SE

Naš list nekaterim hudó narodnim krogom baje ni po volji. Zdi se jim, da preveč jasno kažemo na rane, ki jih prizadevajo našemu narodu ravno tisti, od katerih bi pričakovali, da bi bili najbolj možati in dosledni.

CELJSKI STUDIO

Pred nekaj meseci si je domačin g. Milan Košič, bivši član Piscatorjevega gledališča v Berlinu, zbral družino igralcev-novincev, s katerimi prireja v okviru svojega »studia« predstave. V soboto in nedeljo zvečer je režiser Košič podal v mestnem parku tik pod hribom Shakespearejev »Sen kresne noči« na svoj poseben način. Uspeh je bil splošen (moralen in tudi finančen), kar mora vnetim igralcem, ki so se izredno potrudili, vsakdo iskreno privoščiti. Upamo, da sedaj ni nobenega vzroka več za skepsu, ki je prej nekateri ljudi toliko mučila. Splošno je prepričanje, da bi Košič s »Celjskim profic«, ki jih je nameraval podati v razvalinah starega gradu, še bolje uspel. Zato je kajpada treba večjih priprav. — Sedaj pa nastaja vprašanje, kaj pravijo Celjani: oni pravijo, da je Celju treba človeka, ki ima ideje, voljo in pogum, in ki zna gledališče voditi. Torej...

VEČ MOŽATOSTI!

Znano je in dognali smo, da se nekateri ljudje v Celju vneto uče našega jezika. Oni čitajo in hodijo v družbo, ter lepo napredujejo. Imajo resno voljo; saj vejo, da jim to koristi. So pa med nami samimi taki mehkužci brez ogradja in hrbenice, ki se še pred telefonom tresejo, kaj bo, če bi izpregovorili po slovenski s sobesednikom, ki je kdove kje. Dogaja se, da potem osramočeni obešajo sluhalo, kajti oni tam jim je odgovarjal — slovenski.

JE TO PRAV?

Menda zavoljo novih predpisov za označevanje obrtnih delavnic je bil ključavničarski mojster g. G. Gradt (iz Jurklostra doma) — pred dnevi dal izbristati s stene tisti G. pred svojim imenom. Namestu tiste črke je bila bela apena lisa. Potem smo zapazili pred priimkom z manjšimi črkami ime »Bogomir«, a sedaj je tam zopet debel G. Nemara se začne tista igra »kufre gor, kufre dol« sedaj z nepotrebno črko »t«.

ČEHOJUŽNI »STROHSACKZWILCH«

»Čehojuz«, d. z. o. z., Ljubljana, ima o naših krajih in ljudeh čudne pojme. Po Dravski banovini razpošilja neke dopisnice, in v hrvaškem jeziku vprašuje, da-li ima kdo

»upotrebu za juta proizvode«. Posebno priporoča »razne vrste Strohsackzwilche«. Mislimo, da bi nam trdka pač mogla privoščiti tistih osem vrst slovenskega besedila, zlasti ko je hrvaško tako, da ni za nikamor.

Sladki vrh ob Muri

Dne 25. junija 1933. je imela ta obmejna trdnjava javno Vidovdansko proslavo. Na šolskem dvorišču se je zbralo okoli 250 domačinov in vsa šolska mladina. Slavnost so otvorili šolski otroci s petjem Bože pravde. Nato je šolski upravitelj imel slavnostni govor, na koncu katerega so vsi navzoči zaklicali »Slava!« padlim junakom in trikratni »živijo« Nj. Vel. kralju Aleksandru. Po govoru so bile gladko podane pesmi, primerne Vidovdanskemu dnevu. Na lepem novem zložljivem šolskem odru so nato otroci lepo nastopili z igro »Sneguščica«. Sledil je nato telovadni nastop šolske mladine s sokolskimi prostimi vajami. Uspeh moralen in materijalen prav dober.

Končno povemo vsem tistim, ki hočejo takšne slavnosti s svojo odsotnostjo omalovaževati, da jih bomo v »Pohodu« imenoma razgalili.

NEVEDNOST ALI ZLOBA

Tukajšnji trgovec je dal v razprodajo razglednice iz Sladkega vrha. Na eni izmed teh, kjer je slika tovarne in Mure z brodom, je napis Sladki vrh — Vajtersfeld (Weitersfeld) — Tovarniški brod. Ker na tej razglednici ne vidimo čisto nič nemškega paradiža zato nam je neumljivo, zakaj stoji poleg lepega imena Sladki vrh še Vajtersfeld. Da pa ne bi ta zaveden (!) trgovec trpel škode radi teh razglednic z zaplembo, naj se slavnosti Vajtersfeld na tej razglednici napravi nevidnega ako ne pa naj se razglednice uničijo.

SE VEDNO BLAŽENA NEMŠČINA V TOVARNI

Tukajšnja tovarna je poslala nekemu tukajšnjemu uradu pobotnico v podpis. Tiskovina je bila hrvaška a znesek vsote pa je bil napisan z besedami v nemščini. Kaj pa bi bilo n. pr. če bi ta tovarna isto napravila kje v Rajhu, pa bi poslala tako pobotnico tiskano nemško, izpolnjeno pa s slovenskimi besedami? Žalostna slika naše nacionalne industrije!

Gornji Cmurek

Tu imamo lep še dobro ohranjen grad, ki je sedaj last našega državljana. Na eni fronti tega zida stoji še iz prejšnjih časov sicer že precej izpran pa viden napis »Renoviert 1897«. Ker pelje mimo tega gradu banovinska cesta in je tu velik promet, naj se ta znak prostosti odstrani.

V avstrijskem Mureku vidimo sliko, kjer je cela bivša Spodnja Štajerska do Brezje v mejah Velike Nemčije. Poleg pa lepe slike Maribor, Celje, Ptuj itd. z napisom Geraubte Heimat. Naši nemurji in Nemci pa z velikim navdahnjenjem hodijo preko in gledajo ta lepi zemljevid in slike ter se vsaj na papirju vesele nove velike domovine. Tako skrbijo tam preko, da naši ljudje žive v nestalnosti, mi pa jim pomagamo s tem, da damo skoraj vsakemu prolaznico za prehod čez mejo.

Rogatec

Od kar dobivamo v Rogatec »Pohod« so nekateri tržani strašno razburjeni, zato tudi naročnike »Pohoda« precej prezirajo. Kadar greš slučajno mimo kakega Deutschmanna, te tako pogleda, da bi te skoro z očmi predrl. V Rogatecu si lahko samo nemško zaveden, potem si »ein feiner Mann«, kakor hitro si pa Slovenec, zaveden Jugoslovanc, pa pravijo »das ist ein großer Trottel, in Rohitsch brauch'ma keine Politik«. Čuli smo, da je neki tukajšnji trgovec celo prepovedal svojim učencem pozdravljati zavedne Slovence. Če ga slučajno od nas kdo pozdravi, dobi nemški odgovor. — Dne 23. junija zvečer smo žgali kres na čast Janeza Krstnika. Bilo je prav prijetno. Iz neštetihih grl so se izlivala prekrasne narodne pesmi, na katere smo lahko ponosni. Našel pa se je neki gospod, ki opravlja v Rogatecu več važnih funkcij in je pri krešovanju odsviral na rog par starih avstrijskih komadov. Na razporedu je bil generalmarš in za zaključek retré. Mislim, da po petnajstem letu Jugoslavije nismo popolnoma nič željni takih signalov, kdor pa brez teh ne more shajati, naj pa gre k Hitlerju, ki ga bo gotovo z veseljem sprejel za trobentača. Za danes dovolj, v kratkem še kaj več. — Opazovalec.

Ljutomer

Pošiljam Vam koledarček »Taschenkalender«, ki ga je dobila dne 8. julija t. l. od osobja »Pokretne kmetijske razstave« v Ljutomeru v modrem vlaku moja služkinja kot reklamo in pribijam dva fakta: a) skandal, da Alfa v Zagrebu tako reklamo za našo državo sploh dela; b) narodni greh je, da pusti uprava kmetijske razstave deliti in razpečavati tako reklamo sploh in še posebej na severni meji države.

Žusem pri Loki

Dne 15. junija je priredila tukajšnja sokolska četa veseloigro »Trije tički«. Igra je zelo dobro uspeła. Vendar smo marsikoga pogrešali in uvideli, kdo je za nas in kdo proti nam, kar bomo o priliki tudi natančno upoštevali. Tem potom se zahvalimo rodoljubom, ki so nam gmotno pripomogli.

Sokolska četa Žusem.

Trinajsti julij 1920

Adis-Ababa, Custozza, Vis, Kobarid in kdo ve naštevati vse italijanske sramotne poraze! Ravno tako ni mogoče naštetiti dni, ko so fašisti briljirali po svoji podlosti! Obletnica 13. julija je šla spet mimo nas. V našem narodu pa ostane vedno živ spomin na ta datum, čeprav se skoraj zmešamo radi tolikih datumov...

»Sassari«. Pod njeno zaščito so »junaki« pozigali in streljali na ženske in otroke, ki so si skušali po strehah rešiti golo življenje. Pridružila se jim je »Guardia Reggia« (Kraljevska straža) in četa »Sassarinov«.

Trinajsti julij ni osamljena epizoda, pač pa sklenjena vrsta neprestanih nasilstev potomcev one mešanice narodov, ki se je amal-

Dokaz »dvatisočetne« kulture.

Podivjana, nahujkana tolpa je zažgala Narodni dom v Trstu. Načrt požiga je bil davno prej skrbno izdelan do vsake najmanjše potankosti. Tudi uloge posameznim izvrševalcem so bile v naprej odkazane. Bencin in brna za razbijanje vrat so bila shranjena v nasprotni hiši, v kavarni »Universo«.

Prav nasproti Narodnega doma, v vojašnici je bila nastanjena cela »slavna« brigada

gamirala na italiskem polotoku. Najzrazitejše lastnosti tega hibridizma sta surovost, ki jo oni smatrajo, kot znak moči in nepoštenost, ki jo smatrajo, kot najvišjo, najdovršenejšo formo diplomacije.

Jugoslovanski narod naj se pripravlja na veliki dan, na dan vseh dni, ko bo s temi zemljelačnimi bastardi za vselej obračunal.

Anee.

Vrnitev v patriotizem

Od sokolskega zleta dalje je zelo prijetno čitati »Slovenca«. Proti svojemu prepričanju je začel pozdravljati v znesenimi besedami Jugoslavijo, domovino, našo zunanjo politiko, samega ministra Boška Jevtića in bo to še nekaj časa gonil, dokler možaki, ki mu ukazujejo tako pisanje, ne bodo spoznali, da je vse zaman. Enak furor patrioticeus je obšel klerikalno glasilo vselej, kadar je bilo treba ugledati komu vstop v vlado, mu ojačiti tam stališče ali pokazati njegovo izredno potrebnost v vladi.

Danes pa »Slovenec« ne gre za vstop v vlado, saj so si vodilni molotki tako močno zabarikadirali že samo možnost javnega udeleževanja, da bo treba dolgo čistiti, da se prokrči vsaj ozka stezica do javnega nastopanja. Tako visoki cilji so glasba preteklosti, danes se »Slovenec« domoljubni boben hodi samo za obstoj stranke, ki je na vseh poljih doživela take silovite udarce, da je pogled v njeno bodočnost močno temen in obupen.

Kaj je ostalo od nedavnih smelih sanj o novi katoliški državi, sestavljeni iz najrazličnejših narodnosti, ki bi jim morali zopet mi Slovenci lizati pete? Kakor pester mehurček, ki ga dete pričara skozi slamico, se je razpočila vsa prelepa zamišljena stavba. Prva je padla Južna Nemčija, ki bi imela biti ogrodje nove tvorbe, njej je sledil popolni razgrom centra, ki je bil vedno priljubljeno zatočišče našega borbenege političnega katoličanstva, udarcev pa še ni konec.

Prišel je sokolski zlet, ki je celo slepecem in glušcem dokazal, da so v naši kraljevini minuli časi, ko je bil separatizem alfa in omega vse modrosti puhloglavih politikov. Ravno zadnje dni pa smo na zunanje politični fronti dosegli uspeh, ki je našim državnikom razvezal roke in našo državo rešil silnega pritiska z one strani Jadrana, kamor so tudi uhajale oči in nade našim novopečenim domoljubom. Notranjepolitično je sokolski zlet prinesel znatno olajšanje. Tisoči zavednega jugoslovenskega naroda so manifestirali za Sokola in našim duhovnim nadpastirjem je postalo jasno, da jim ovčice v tisočih uhajajo, da ne poslušajo in upoštevajo raznih pastirskih pisem, marveč da gre razvoj ravno tem pismom na kljub nemoteno svojo začrtano pot. Na dlani je primera z nemškimi episkopatom, ki je moral vse lepo preklicati, pa le ni mogel pomagati svojemu ljubljenu centru. Neprijetno je postalo pobožnim ljudem, ko so videli, kako se država krepi v kljub njihovem nasprotovanju in kako se rušijo v prah vsi oni činitelji, ki so tvorili trdne postavke v njihovih črnih računih.

Gospodje so bili, zanašajoč se na akcijo, ki se je bila pripravljala v inozemstvu, po-

zabili osnovno pravilo pametne politike: Nikoli abstinence, pa naj bo stanje še tako nevzdržno! Danes se to ne da več popraviti s par lepimi, domoljubja se cedečimi članki v »Slovenec«! Voz je tako globoko v blatu, da ga bo treba pustiti, kjer je, ko tako ali tako ni prav nikomur potreben. Kar se pa tiče člankov, vemo, da vam jih narekuje bojazen, o gospoda iz Kopitarjeve ulice! Toda v tem tonu bo treba pisati deset let, da po dogodkih v Senčurju, v Grobljah, na Homcu in drugod vsaj nekoliko zabrisete svoje dosedanje delovanje. Zgledujte se nad pobožno nemško-katoliško »Germanijo«, kako lepo je začela pisati o narodnosti in o vlogi cerkve, koje polje da je samo verska vzgoja nemškega naroda. Človeku pri tej zanimivi koincidenca prihaja na misel, da je tudi »Slovenec« dobil kak migljaj, naj ne tira stvari predaleč.

Omenili smo nekoliko domačih in zunanjih zadev, ki so v Kopitarjevi ulici napravile tak poplah, da je moral »Slovenec« nemudoma zatrobiti v fanfaro jugoslovenskega patriotizma, ki jo je imel že dobršen čas spravljeno pod streho. Bila je že močno zaprašena, ker se ni nihče nadejal, da bo še kdaj prav prišla. Toda gospodje naj bodo uverjeni, da jim bližnja bodočnost pripravlja še bridke urice, ki so jih v ostalem že nekoliko zaslužili.

Ni še tako dolgo, kar je »Slovenec« v podlistku priobčil lepo zgodbo po naslovom: Skov in maček. Skov — dialektična oblika za Sokol — je odnesel mačka preko strehe, pri čemer je plen preplašeno cvilil: Še mav, še mav, še mav, pa se bo presukav, pa se bo zabrniv! Kdo bi si bil mislil, da se bo ta napoved tako točno izpolnila, na žalost seveda popolnoma v nasprotnem smislu, kakor si je želel pisec te zgodbe.

Močno se je res presukalo in zaobrnilo, kar pa še ni vse, komaj začelo se je obračati. Kje bo »Slovenec« jemal domoljubne fraze, ako je že prvi teden presukavanja izprožil svoje najtežje kalibre? Vendar bo pri vsem tem pisanju treba upoštevati, da so članki in lepe besede vse pre malo. Slediti jim bodo morala tudi lepa dejanja državljanske kreposti, prenehati bo moralo hujskanje in zavajanje ljudstva. Zda se je namreč po vsem svetu »en mav presukav in zabrniv«!

A. B.

VSI NACIONALISTI SE ZBIRAJO V KRAPEŠOVI NARODNI KAVARNI »ZVEZDA«

Madžarska za habsburško monarhijo

Madžarska se danes nahaja pred odprtimi vrati zunanje politike. V začetku meseca junija in po »zjavi Male antante o gospodarskem sodelovanju držav v Donavskem basenu, je g. Gömbös, predsednik vlade v Madžarski, rekel v enem svojih govorov, da se Madžarska nahaja pred odprtimi vrati in da bo šla tja, kjer bo videla iskrenost napram sebi in korist za sebe. Iz govora gospoda Gömbösa se je moglo videti, da je bilo več teh vrat. Iz diplomatske opreznosti ni povedal, katera so ta vrata, toda mi jih lahko takoj uganemo. Prva vrata so Avstrija s projektom dvojne monarhije, druga so Nemčija, tretja so gospodarsko in morda tudi politično sodelovanje z Malo antanto. Morda je g. Gömbös mislil še na katera druga vrata, toda bolje bi bilo, da se tudi ta tri vrata spremene v samo dvojna. Dve fronti sta v Srednji Evropi, dve fronti in dvojna vrata, ena vodijo v nezavisno Madžarsko, druga v podrejeno ali nezavisno Madžarsko.

G. Gömbös je vprašal, kje je iskrenost. Morda bi bilo bolje, da bi vprašal, kje je svoboda Madžarske. Iskrenost je za vsakimi vrati, toda te iskrenosti ne prinašajo Madžarski svobode. Ni preteklo še deset dni od tega govora g. Gömbösa in že se je odločil — našel je iskrenost in obrnil se je k tistim vratom, ki ga lahko požrejo in ki se bodo za njim zaprla za vedno, ali vsaj za daljšo dobo.

Na tihem, hitro in z aeroplanom in kdo ve če tudi premišljeno, je odhitel Gömbös v Berlin, da se tam prepriča o novem položaju v Nemčiji in da se s Hitlerjem pogovori o gospodarskih odnosih Nemčije z Madžarsko. Zakulisna diplomacija, ki išče iskrenosti, nima nikdar niti hrabrosti niti iskrenosti, da pove, kaj namerava. Morda so ti razlogi odpotovanja tudi resnični, toda ne veruje se jim. To nenadno in pomembno potovanje je javnost presenetilo. Presenetilo je madžarsko javnost in tudi druge evropske države. V mnogih državah napada tisk g. Gömbösa in se vprašuje, kam misli zavesti Madžarsko.

Po sestanku s Hitlerjem se pričakuje sestanka z Mussolinijem. Pričakuje se, da se načrti g. Gömbösa, ki jih misli tako hitro izvesti, odkrijejo in pokažejo.

Ze dalj časa se govori o obnovi dvojne avstroogrške monarhije pod žezlom Habsburgev. Take struje so tako v Madžarski kakor v Avstriji. Angleški tisk misli, da nima potovanje g. Gömbösa v Berlin nobene zveze s temi namerami, ki bi bile vratolomne i za Avstrijo i za Madžarsko. Angleški tisk ne prikriva svoje bojazni, da more lahko Madžarska v teh trenutkih politične vzburkastosti narediti za svojo svobodo velik greh. Neki pariški list gre še dalje in direktno obtožuje g. Gömbösa in Madžarsko, da je nenadno potovanje v Berlin prvi uradni korak za obnovo stare dvojne monarhije. Ta vest je bila v vsem svetu sprejeta z rezervno, toda kljub temu se omenja, da ni izključena možnost, da se dela na tem vratolomnem načrtu. Kajti aktivnost v krogih bivše cesarice Zite je v poslednjem času dokaj živahnejša. Tudi ni izključeno, da bo avstrijski premijer

g. Dollfus, v brigi da reši Avstrijo pred Nemčijo, naredil nekaj, kar bo prineslo še hujske posledice za njegovo državo.

Madžarska se je zamerila Nemčiji zaradi svojih nemških manjšin, toda ta nesporazum je izglajen s posetom v Berlin, samo vprašanje je, po kateri ceni. Morda se Hitler še vedno drži starega imperialističnega načrta in želi, da se stara avstroogrška monarhija priključi Nemčiji, vsaj v vprašanih zunanje politike. Bodoča dvojna monarhija pa bi imela samo gotove pravice v notranji samoupravi. Morda mu je lažje uvesti Madžarsko v svoje kolo, ko bo ona v okviru dvojne monarhije, kot pa sedaj, ko je izven tega okvira. Ustvaritev dvojne monarhije ne bo morda rešilo avstrijske nezavisnosti pred jasno označenim in začelnim Hitlerjevim napadom. G. Gömbös je šel v eno izmed odprtih vrat morda preveč neoprežno. Vprašanje dvojne monarhije ni samo notranje vprašanje države, ki bi se rade spojile. Vprašanje dvojne monarhije in vstajenje bivše avstroogrške monarhije je zelo važno evropsko vprašanje, vprašanje, ki moti red in mir v srednji Evropi, ki bo znova vzvalovilo ves svet.

Predvsem mora biti Mala antanta oprezna pri ponovnem formiranju avstroogrške monarhije. Se bolj oprezna mora biti kot pri vprašanju »Anschlusa« Avstrije Nemčiji. Noben član Male antante ne bo mirno gledal in molče odobral vstajenje pokojne avstroogrške monarhije, ki bi bila znova izvor vsega političnega zla v Evropi. Na to morajo misliti tudi oni, ki se navdušujejo za ustvaritev habsburške monarhije.

Mala antanta, Francija in Poljska in tudi Anglija ne smejo v nobenem slučaju in pod nobeno ceno dovoliti tistega stanja, ki je bilo pred vojno in ki je bilo vzrok evropskemu klanju. Vsak pokus v smislu halucinacij bivše cesarice Zite mora biti obsojen z najenergičnejšimi in najbrezobzirnejšimi merami. Vsako zlo je treba takoj v začetku v kali vdušiti.

Iz teh razlogov je bila morda pot g. Gömbösa v nepravna odprta vrata, ki se lahko za njim zaprejo in mu ne dovolje več povratka nazaj. S hitlerizmom, s katerim se navdušujejo Germani, se ne morejo navduševati Madžari. G. Dollfus je v tem bolj oprezen kot g. Gömbös, dasiravno bi bilo obratno bolj prirodno. Potovanje Gömbösa v Berlin je zelo pomembno in pogubno za Madžarsko in vso srednjo Evropo. To lahko dovede Madžarsko v avanturo, ki lahko dovede njen obstanek v nevarnost. Če on računa na Hitlerjevo brezobzirnost, mora istočasno računati tudi na močno brezobzirnost nasprotne strani.

Obnova bivše avstroogrške monarhije pod žezlom Habsburzanov ne bo dovoljena, pa naj se za tem stremi s še tako zvinitimi mahinacijami in zahrbtnimi načini.

Iz sreca Evrope je bila iztrgana umetna in imperialistična država. To trganje je povzročilo potoke krvi. Ponovne vsaditve te strupene rastline ni mogoče dovoliti. To morajo države srednje Evrope vedno imeti v računu, predvsem pa njih predstavniki.

Mladinska Matica

Organizacija našega učiteljstva je omogočila, da dobi slovenski otrok za Din 10—štiri knjige na leto. Zeleli bi, da bi tudi za srbske in hrvatske šole imeli podobne ustanove. Ker pa te vrste knjige tvorijo tako rekoč začetke otrokove (tu in tam morda celo družinske) knjižnice, je zelo važno, kakšne knjige Mladinska Matica izdaja. Reklji bi, da tu ni tako važno število pol, kakor vsebina, oprema in tisk. Treba je namreč natančno določiti, kateri dobi so knjige namenjene; vemo pa tudi, da so otroci istih let različno razviti in nekateri že po prvih šolskih letih obvladajo knjige, ki ostanejo drugim celo na koncu šolske dobe zaprt svet. Važno vlogo in nalogo ima pri tem tudi domača vzgoja. Zato ni ravno lahko določati čtivo za Mladinsko Matico. Zdi se, da je letos skušal odbor vsem ustreči in je izdal: 1. Slikanico »Za veselo in žalostne čase«, ki jo je sestavila Anica Černejeva za najmlajšo vrsto čitateljev, ali celo za tiste, ki še čitati ne znajo. Te vrste del nam manjka in bo mladina s to knjižico zadovoljna. Želimo vsako leto vsaj eno tako, morda s še bolj izbranimi verzami in slikami.

2. Bogomir Magajna: Brkonja Čeljustnik. S slikami Bož. Jakca. Čeljustnik je bajni junak, okoli katerega se razvija pravljica. Knjiga potrebuje že precej zrelega čitatelja. Tudi ilustracije so precej visoke. Mislimo pa, da bo naš mladi svet oboje dosegel, če ne prvo leto, pa drugo.

3. Kresnice. Uredil Josip Ribičič. Mnogo sestavkov je v njih, ki pričajo, da je računal urednik že na zrele čitatelje. Hvale vredno je to, da so poučni sestavki vzeti iz naše zgodovine in širše zgodovine. (Iz zgodovine našega osvobojenja. — Čuvajmo naše morje! — Po slovenski obali. — Slovenci v Zedinjenih državah. — Po Prekmurju. — Po Makedoniji. — Sarajevske slike. — Kaj pridelujemo v Jugoslaviji.) Pri izbiri teh sestavkov je treba pač vedno misliti na čitatelja. Ali bo razumela mlada glava, kar ji sestavek pripoveduje? Kako naj na najlepši način seznanimo deca z našo državo... Ali naj pišemo bolj za male ali za zrelejše. Morda posežejo po teh knjigah tudi zreli ljudje doma. Včasih

so otroci brali Mohorjeve knjige. Ali niso mnogi znali pesmi in zgodbe iz Stritarjevih knjig na pamet? Tu so problemi, ki jih seveda ne more rešiti samo urednik, ampak predvsem — sotrudniki.

4. Marija Kmetova: Lovei na mikrobe. To je knjiga za zrele ljudi. Mislimo, da ne spada med mladinske knjige. Staršem bo dobro služila, v kolikor že niso o tem poučeni. Dobra povest s poučnim namenom bi morda dosegla pri mladini več. Pa pouka se mladina v knjigah vedno boji. Zato bi bilo morda bolje dati v tej knjigi kaj bolj preprostega za otroke.

S stališča nacionalne vzgoje želimo, da Mladinska Matica ne le v »Kresnicah«, ampak tudi v ostalih knjigah odpira našim otrokom široki jugoslovenski, bajni, junaki in resnični svet in že na tej stopnji vodi mladega državljanca v oni miselni svet, ki mu bo pozneje nudil prave smernice v življenju. Nasvetov bi imeli mnogo, a upamo, da jih imajo tudi odborniki Mladinske Matice in da je treba le pisateljev in prijateljev mladine, ki bi jih uresničili.

Krajevni odbor N. O. v Šiški sklicuje za torek 18. julija t. l. ob 20. uri v gostilni »Jadranc« sestanek s predavanjem, ki je obvezen za vse člane. Privedite s seboj tudi prijatelje in somišljenike pokreta.

Člani vitezkih sekcij za Sv. Peter-Moste se pozivljejo, da se udeležijo sestanka, ki se vrši dne 21. t. m. ob 8. uri zvečer v kinu Moste. Udeležba obvezna! — Komandant Ljubljanskega okrožja.

PLANINA PRI SEVNICI

Strelska družina svečano odvarja v nedeljo, dne 16. julija t. l. ob 14. uri, svoje stališče. Z ozirom na pester in vestno pripravljene program se obeta posetnikom obilo razvedrila. Ker je Planina že radi svoje romantične lege splošno priljubljena izletna točka in da se omogoči posebno to pot poset zunanjim gostom, je na razpolago pri vseh vlakih na železniški stanici v Sevnici avtobus. Na svečanosti sodeluje godba na pihala iz Sevnice.